

О КЊИЗИ

Рукопис књиге проф. Човића посматрам из перспективе теоретичара стила, а донекле и у својству лингвисте - у мери у којој је аутор додиривао и ту тематику. Упоредна књижевна проучавања дају повода за оба осврта, а посебно таквог повода дају текстови колеге Човића, стручњака на средокраћи између књижевног историчара и теоретичара стила." Два су основна задатка ове књиге - пише аутор у првом пасажу својих уводних напомена. - Први се тиче општетеоријског проблема поновне актуелизације дихотомије: архаизација или модерни-зација прошлости. Ово је питање битно за историјски роман као књижевну врсту: реч је, наиме, о уделу документаризма у историјском приповедању, о уделу документа као носиоца фактуалне информације у његовој концептуално-естетској информацији као основној у сваком уметничком делу, о карактеру узајамних односа између документа и пишчеве индивидуалне стваралачке имагинације, о односу реалне историјске чињенице и романескне фикције. Други задатак се намеће самим карактером изабраних објеката истраживања - а то је питање уочавања и тумачења основних принципа и поступака, а исто гако и средстава историјске стилизације којима се постиже ефекат илузије аутентичног историјског колорита оне епохе која је предмет сликања у конкретној епској структури". Фах којим се ја бавим захваћен је другим формулисаним задатком, и о томе ћу имати прилике нешто да кажем. Мој приступ је, дакле, нужно једностран, али књига није таква.

За већину назначених 'методолошких приступа', у ствари стилистичких тематских кругова које најављује аутор, од битне је важности чињеница коју он помиње на самом почетку свог текста, а то је да су "у обема прозним структурама многе епизоде засноване на аутентичним историјским документима, на мемоарској и епистоларној грађи. *Сеобе 1* су историјски засноване на Пишчевевићевим *Мемоарима* (I део), објављеним у Москви 1884. на рускословенском језику". А "удео којима се користио А.Н.Толстој у свом роману *кудикамо (је) већи и шири (Његово језгро чине "судски записи Тајне канцеларије који су објављени почетком XX века под насловом Слово и Дело Государевы")*. Али је зато 'глас и визура мемоаристе', аутентичног сведока епохе доминантна одлика наративног поступка и у *Петру Првом* и у *Сеобама*". Разумљиво је онда да ће ослонац у језичкој фактури, и полазиште за језичко уобличење оба романа бити у мемоарским и другим историјским текстовима којима су се аутори служили.

Што се тиче језика и стила саме Човићеве књиге, мислимо да колега Човић влада способношћу да изгради кохерентан текст јасног стила, читак и питак - интересантан и ономе ко се не бави нашом струком. То је редак дар у савременој науци, и утолико више вредан похвале.

(Из рецензије Радоја Симића)